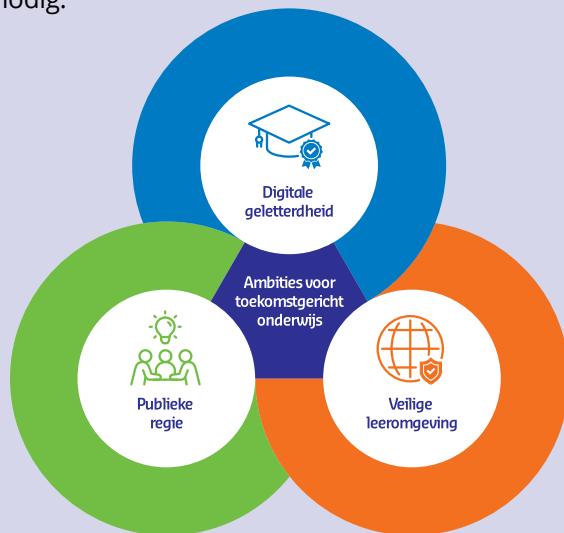

Drie ambities van Kennisnet voor toekomstgericht onderwijs

Het onderwijs bereidt leerlingen voor op een wereld waar technologie overal vertegenwoordigd is. Een wereld waarin virtueel en fysiek steeds meer samensmelten en die onze verwachtingen te boven gaat. Het is daarom noodzakelijk dat hedendaags onderwijs álle leerlingen voorbereidt op deze wereld, zodat ze digitaal geletterd genoeg zijn om mee te doen. Digitalisering heeft nu al grote invloed op het onderwijs. Investeren in digitale geletterdheid vraagt om een heldere visie van een nieuw kabinet op digitalisering. De onderwijssector heeft voldoende middelen, passende ondersteuning en duidelijke kaders nodig.

Onze oproepen:

- ▶ Beschouw digitale geletterdheid als basisvaardigheid en bied hiervoor als overheid de middelen zodat alle leerlingen kunnen participeren.
- ▶ Zorg voor een stevige politieke visie op digitale veiligheid in het onderwijs. En stel blijvend geld beschikbaar om scholen écht digitaal veilig te maken. Niet alleen door scholen structureel te financieren, maar ook door krachten te bundelen in de vorm van expertise en landelijke publieke ict-diensten.
- ▶ Zorg ervoor dat er vanuit een stevige visie duidelijke afspraken zijn met techbedrijven over een duurzame basisinfrastructuur voor het onderwijs.

De uitdaging: leven, leren en werken in een digitale wereld

In Nederland hebben 2,5 miljoen mensen van 16 jaar en ouder moeite met lezen, schrijven en rekenen. Onderzoek¹ laat zien dat bijna het dubbele aantal mensen (4,5 miljoen) niet mee kan komen in een wereld met vooral veel digitale (overheids)informatie. Daar komt bij dat steeds meer diensten alleen via internet beschikbaar zijn. 2,6 miljoen Nederlanders van 18 jaar en ouder worstelen met de digitale betaalwereld (onderzoek van De Nederlandsche Bank in maart 2023). Onder hen veel ouders van schoolgaande kinderen. Die leren daardoor niet vanzelfsprekend thuis hoe zij moeten omgaan met digitale informatie en beschikken niet per definitie over digitale vaardigheden. De vraag hoe betrouwbaar informatie is, is voor ons allemaal steeds moeilijker te beoordelen. Naast nepnieuws zien we steeds meer AI-toepassingen die mensen perfect nabootsen. Ook belangrijk: onder invloed van technologie en internationalisering verandert de arbeidsmarkt fors. In sommige sectoren is sprake van grote tekorten, terwijl andere beroepen juist steeds meer verdwijnen.

Goed onderwijs bereidt leerlingen voor op hun toekomst en zoekt naar mogelijkheden om kwaliteit te verbeteren. Technologie is hierbij een belangrijke factor. Tegelijkertijd moeten we samen vaststellen wat we wel en niet tolereren in onze samenleving. Uitgangspunt bij digitalisering in het onderwijs is recht doen aan de **waarden** die we met elkaar belangrijk vinden: **menselijkheid, rechtvaardigheid en autonomie**. Ook moeten scholen zorgen voor een digitaal veilige omgeving voor leerlingen.

Kortom: scholen zijn verantwoordelijk voor een doordachte inzet van ict. Daarvoor hebben ze voldoende middelen nodig, moeten ze kunnen vertrouwen op een goed werkende publieke ondersteuningsstructuur en gebruik kunnen maken van betrouwbare leveranciers. Van een nieuw kabinet vragen we om dit vanuit een duidelijke visie mogelijk te maken. Blijf investeren in de ruimte en randvoorwaarden die het onderwijs nodig heeft.

Daarbij gaat het om de volgende drie ambities die wij hieronder toelichten:

1. Onderwijs bereidt leerlingen voor op een wereld die steeds digitaler wordt.
2. Leerlingen hebben recht op een veilige, digitale leeromgeving.
3. Er is regie nodig op onderwijsgerichte ontwikkelingen in de commerciële en publieke sector.

¹ Zie http://kn.nu/KNpam_let.w.communicatierijk.p3

1. Onderwijs bereidt leerlingen voor op een wereld die steeds digitaler wordt

In Nederland verdienen alle kinderen toegang tot goed onderwijs dat hen voorbereidt op de wereld van nu. Daarom moeten we de toenemende kansenongelijkheid op scholen tegengaan en hen leren omgaan met de kansen en bedreigingen die de digitale wereld met zich meebrengt. Kansenongelijkheid zien we onder andere terug bij het gebruik van devices, zoals laptops en tablets. Om leerlingen dezelfde kansen te bieden, moet iedere leerling kunnen beschikken over een eigen device. Het is anno 2024 niet meer uit te leggen aan ouders dat leermiddelen gratis zijn, maar digitale hulpmiddelen niet.

Onze oproep:

Beschouw digitale geletterdheid als basisvaardigheid en bied hiervoor als overheid de middelen zodat alle leerlingen kunnen participeren.

Goed onderwijs bereidt leerlingen voor op leven, leren en werken in de maatschappij van morgen. Een curriculum met ruimte voor digitale geletterdheid is daarvoor in ontwikkeling. Het Expertisepunt Digitale Geletterdheid, dat Kennisnet in samenwerking met SLO ontwikkelt, ondersteunt scholen bij de implementatie van digitale geletterdheid. Om deze ondersteuning te kunnen blijven bieden, is een behulpzame en stimulerende overheid nodig.

Voorwaarde is ook dat leraren digitaal vaardig genoeg zijn. De kwaliteit van de leraar bepaalt in belangrijke mate de kwaliteit van het onderwijs. Deskundigheidsontwikkeling voor het scholen van toekomstige leraren en bijscholing van huidige leraren, heeft prioriteit. Gezien het lerarentekort en de werkdruk zetten we daarvoor creatieve oplossingen in, zoals inzet van studenten en docenten van it-opleidingen.

2. Leerlingen hebben recht op een veilige, digitale leeromgeving

Leerlingen binnen het primair en voortgezet onderwijs zijn voor digitale veiligheid in het klaslokaal afhankelijk van hun school. Dit geldt voor zowel cybersecurity als privacy. De leeromgeving van deze minderjarigen speelt zich steeds meer af in het digitale domein. Daardoor neemt de urgentie van een goede inrichting van de ict-infrastructuur en een digitaal veilige omgeving alleen maar toe.

Onze oproep:

Zorg voor een stevige politieke visie op digitale veiligheid in het onderwijs. En stel blijvend geld beschikbaar om scholen écht digitaal veilig te maken. Niet alleen door scholen structureel te financieren, maar ook door krachten te bundelen in de vorm van expertise en landelijke publieke ict-diensten.

Met het programma Digitaal Veilig Onderwijs (DVO) maken wij, samen met OCW, PO-Raad en VO-raad en SIVON, scholen bewust van de potentiële gevaren en zorgen we vooral voor ondersteuningsaanbod om zich te weren. Denk aan landelijke kennis en voorbeelddocumenten, een waarschuwingsdienst voor grote en kleine dreigingen, een telefoonnummer om te bellen als het misgaat, opleidingsmogelijkheden voor personeel, veilige technische infrastructuur op maat voor scholen, samenwerken om de juiste afspraken te maken met leveranciers van software en andere dienstverlening. Met het Normenkader Informatiebeveiliging en Privacy Funderend Onderwijs is er een duidelijke richtlijn voor alle besturen.

Daarnaast zien we dat dataverzameling in het onderwijs invloed heeft op de verschillende rechten uit het VN-Kinderrechtenverdrag: het recht op onderwijs, het recht op leven, ontwikkeling en onderwijsdoelstellingen, het recht op privacy, het recht op bescherming tegen discriminatie en het recht op spelen en vrije tijd. Dit vraagt een zorgvuldige inzet van technologie in school. Scholen, publieke organisaties en onderwijsprofessionals moeten zich hier actief voor inzetten, samen met de leveranciers van ict in het onderwijs. De onderwijssector moet hierbij op ondersteuning door de overheid kunnen rekenen. Het waarborgen van het recht op voldoende vrije ruimte in het onderwijs zou wat ons betreft een nieuw kinderrecht voor de digitale tijd moeten zijn.

3. Pak de regie op onderwijsgerichte ontwikkelingen in de commerciële en publieke sector

De impact van technologische ontwikkelingen dringt vandaag de dag door tot elke laag van een school. Naast het feit dat de onderwijssector goed op de hoogte dient te blijven van deze ontwikkelingen, is het van belang dat de sector hier regie op kan blijven uitoefenen. De afgelopen periode hebben verschillende technologische ontwikkelingen, zoals AI, nogal wat teweeggebracht binnen de onderwijssector. Hierdoor is het duidelijk geworden dat visievorming van belang is om weloverwogen beslissingen te kunnen nemen als school.

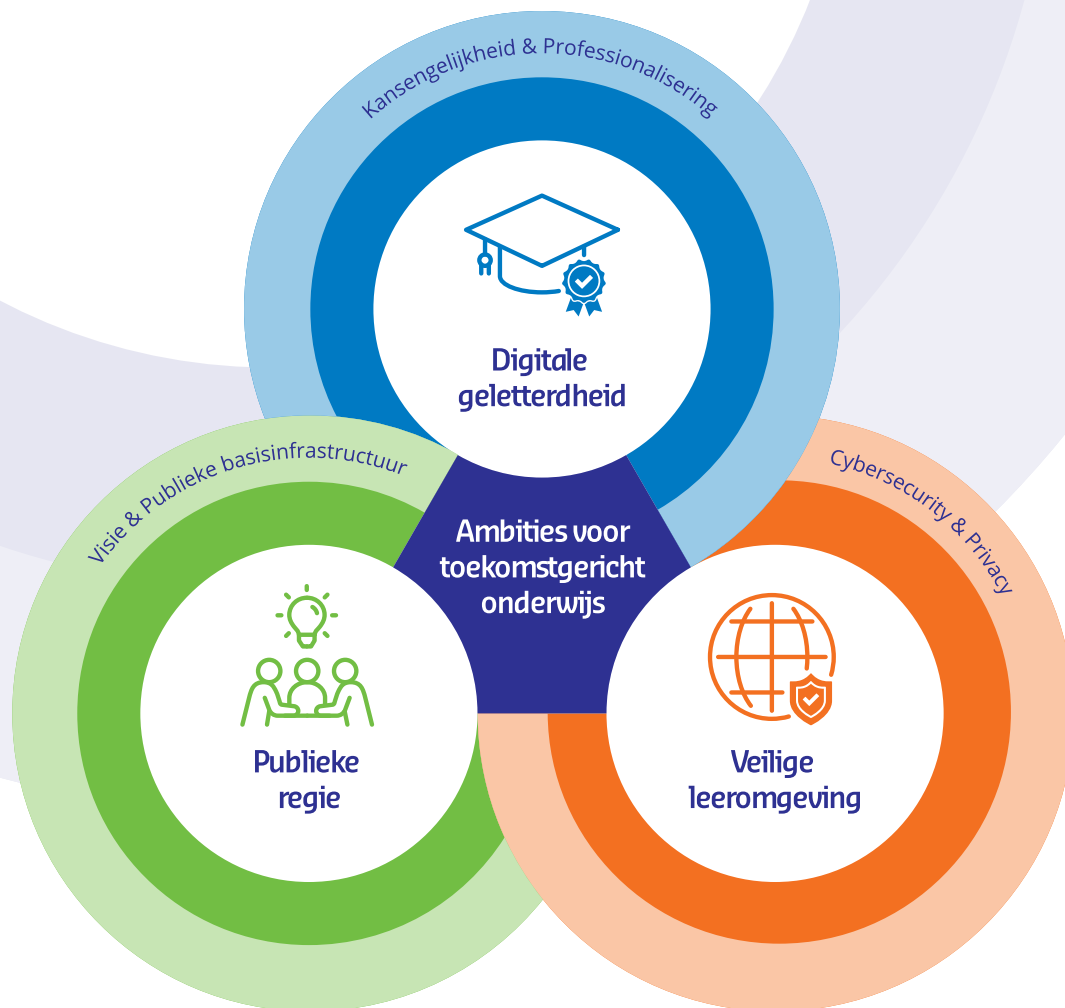
Onze oproep:

Zorg ervoor dat er vanuit een stevige visie duidelijke afspraken zijn met techbedrijven over een duurzame basisinfrastructuur voor het onderwijs.

Om onderwijsprofessionals voor te bereiden op de gevolgen van nieuwe technologieën en hen in staat te stellen proactief op dit soort ontwikkelingen te handelen, is samenwerking binnen het onderwijsveld een vereiste. Krachtenbundeling en kennisdeling zorgt ervoor dat we als publieke sector meer impact binnen het onderwijs kunnen maken. Afstemming tussen overheid, expertiseorganisaties en de markt moet hierin worden meegenomen.

Kennisnet pleit daarnaast voor een duurzame (publieke) basisinfrastructuur voor het onderwijs. Door sectorale, nationale en Europese afspraken kunnen we de positie van het onderwijs tegenover de markt versterken. Door publieke krachtenbundeling zorgen we ervoor dat autonomie, rechtvaardigheid en menselijkheid leidend zijn voor de keuzes die scholen maken, zodat leerlingen onbezorgd kunnen leren en leven.

Kennisnet vertrouwt erop dat de politiek ook de urgentie ziet van onze ambities. Zoals eerder gezegd vraagt investeren in onze toekomst om een heldere visie vanuit de overheid op digitalisering. Geef scholen voldoende middelen, passende ondersteuning en duidelijke kaders. Samen hebben wij immers de plicht leerlingen van nu alle vaardigheden aan te leren die zij straks nodig hebben om hun eigen weg te vinden in een wereld die steeds digitaler wordt.

Meer weten over Kennisnet?
Kijk dan op www.kennisnet.nl

